

Vad upplevde en 14-årig grabb sommaren 1923. Utställningsåret.

Mycket har ordats om detta år och denna utställning, men mina upplevelser detta år är så starka och präglade av livsglädje och fostran att jag svårigen kan gå dem förbi.

När sommaren började, började också som ~~vanligt~~ glädjen. Denna sommar över att kunna få arbeta som tidningsgrabb på expeditionen på anrika Göteborgs Aftonblad. Ett härligt ^{m, l, c}arbete. Fyllt av fart och fläkt. Här trivdes jag. En ~~atmosfär~~ där det hände något. Paketera, klistra postprenumeranter, ut till Stampen och Gårda med några tiotal exemplar, tillbaka till tidningen, en ny bunt under armen, så ned till skärgårdsbåtarna vid Sten- och Träpiren. Båtarna började lämna staden kl. 2.15. Då gällde det att hänga med i konkurrensen om själarna. Göteborgs-Tidningens försäljare var alltid några hästlängder före, men visst fanns det uttalade högermän som nobbade GT och skulle ha sitt Aftonblad.

Efter bara någon vecka blev jag tillfrågad om jag ville börja på redaktionen att jämte en annan grabb, något år äldre, utföra där diverse rörliga jobb. Befordran efter så kort tid tydde kanske på framåtanda så min fostran bjöd ju att tacka ja. Red^{aktions}sekr. ~~Hend. Hasselberg~~ ^{h. r.} ~~synade~~ mig. "Du blir bra", sade han. Så var ~~emställningen~~ klar. Nästa dag, klädd i bästa hemsömnade kostymen, fick man presentera sig för gamla hedervärda tidningsmän, doktorer och redaktörer. En stab av något äldre gentlemän, varav flera enbart läste korrektur, en del sysslade helhjärtat med personalia. ~~Men~~ redaktionssekreteraren var litet yngre och tjänis med oss grabbar. Rund och piggs och alltid med gott humör. Rökande och hostande bad han ett par gånger på förmiddagen. "Kan du skaffa mig två pilsner". Jag såg honom aldrig äta. Jo, päron skulle han ha, men helst övermogna.

Alla drogs med någon krämpa. Min mage är i olag, köp mig en kaksmörgås, vitt bröd, pålägg mild ost. I enstaka fall kokt skinka. Kanske var det knappheten på kontanter, som avgjorde pålägget. Frös gjorde de alla. Trots sommaren så eldade vi i sju kakelugnar varje morgon. Det gamla hörnhuset Köpmansgatan-Smedjegatan var dragigt. Den enda kvinnliga redaktören var nog den som höll värmen. Hon var

Arbetsglädje.

A.F.G. 76,
Aeeb 434

ung och vacker och klappades alltid om av sina manliga kollegor. Jag tror de benämnde henne "kattungen". Kanske klöstes hon? Den spänstigaste, måste väl ~~en~~ ^{ha varit} också vara sportredaktör - sign. Theos. I min ågo har jag ännu en bokgåva av honom. Den sätter jag stort värde på.

En mycket provisorisk hiss transporterade korrekturen mellan sätteri-~~tryckeriet~~ och redaktion. Den drevs med handkraft. Man ryckte i en wire, så for trälådan med världsnyheterna genom våningarna, ~~och~~ ^{och} här dånet från pressen ekade upp genom huset föll redaktörerna bakåt i sina stolar och då började det verkliga åttandet. Sysstrarna Börjessons specieraffär på Smedjegatan gjorde goda affärer.

Som en ytterligare ~~befordran~~ ^{sermon} betraktade jag placeringen på utställningen. Här hade Pressen en egen avdelning, varifrån referat skulle till tidningen före pressläggning. Jag sprang alltid genom staden. En härlig konditionsövning och genom att man trivdes med jobbet kände man den inneboende livsglädjen spira. Inte så litet mallig kände man sig då man kunde uppvisa personligt inträdeskort till utställningen.

Men en gång råkade jag illa ut. Kompisarerna hade ju inga pengar men ville gärna komma in. Vid grindarna vid Götaplatsen stod 5-6 och väntade, själv gick jag in från Korsvägen, sprang genom utställningsområdet, stack ut kortet genom staketet och så gick nästa man till Korsvägen. Alla kom in, men nästa dag ringde utställningsvaktmästeriet till tidningen för att höra hur många kort som utfärdats. Påföljande morgon blev jag inkallad till redaktionssekreteraren och fick en faderlig förmaning om att aldrig göra så mera. Psykologiskt riktigt gav han mig en handfull spelautomatpoletter till nöjesfältet. Under många år var han min förebild (lärare) i att få kontakt med och att kunna ta' folk.

Tidningsjobbet var facinerande. Denna sommar 1923 var många kongresser förlagda till vår vackra stad. Jag satte för första gången min fot i Börsbyggnaden. Jag följde med en redaktör till en större sammankomst, som skulle refereras. Allteftersom han hade skrivit ned några sidor på ett block fick jag löpa Köpmansgatan upp till sätteriet och åter till Börsen för att hämta nytt material. Jag upplevde också underbara dagar under lantbruksutställningen. Hela staden var som en jätte-

stor lantgård. Kreatur av ras och kromosomformat visades upp. Nr 13, en hingst från Faleberg minns jag imponerade mest. Mitt uttunnade bondblod sjöd av förtjusning.

Internationella luftfartsutställningen som gick av stapeln, också på Heden, imponerade mycket, men genom sin tekniska prägel kunde man som grabb kanske inte tillgodogöra sig finesserna lika lätt.

Lantbruksutställningen tog priset - kanske just för att här bjöds på en del ätbart. Arlamjolk i specialglas med stadens emblem och en rad med minnestext. Kex med margarin var denna sommars huvudkost. Från samtliga dessa stora evangemang skulle tidningen ha stoff. Från de större rederierna skulle dessutom hämtas positionslistor över var våra stora fartyg befann sig ute på haven. Alltid löpande. Jämt var det nytt och nyheter. En härlig atmosfär. Men säg om den lycka som varar beständigt. En kulan och regnig höstdag kallades redaktionspersonalen tillsammans och dåvarande direktören C.A. Nordin och huvudredaktör E. Wilk meddelade med några korta ord att fr o m idag upphör Aftonbladet att utkomma. Den "globus" man då kände i halsgropen var stor, säkert inte bara på den yngste på redaktionen. En stor och gammal "drake" hade störtat. Följande dagar var som en stilla ocean. Frånsett alla hundratals pilsnerflaskor i fotografens stora väska, som fick bäras till ett buteljager för att omsättas i mynt, som i Börjessons handel senare omsattes i ett par nya flaskor, fast fyllda.

Så slöt en sommar för en grabb. En tid som varit späckad av arbetsglädje och trots sin korta tid i stor utsträckning säkert varit dånande för mycket under kommande år.

Personalkonsulent
Conrad Holm
Veddeholmsgatan 9A.
41675 Göteborg.

Personalkonsulent
Conrad Holm
Uddeholmsgatan 9 A
416 75 GÖTEBORG

4

Att man som barn under första världskriget fick och måste taga del i anskaffandet av "brödfödan" var alldeles påtagligt och säkert mycket nyttigt ur uppfostrings- och fostransynpunkt.

Några minnen härom och våra matvanor i ett ganska vanligt hem under dessa år samt något om en ung pojkes sommarjobb.

Året är 1918. Ransoneringskort var en given sak. Icke en vara utan kuponger. Otaliga gånger fick man som 8 - 10-åring stå i kö och trängas med fullvuxna. Med näsorna i farbrödernas gyflhöjd trycktes vi, "Storepalten" och jag mot Redbergs skolans runda trappträcken. När man väl stammat fram faderskapspets alla förnamn samt efternamn fick vi våra paltbrödskort och så började köandet igen, men denna gång utanför Kristidskommissionens lokaler på Olskroksgatan 2, Ack, hur minns jag inte den magstinne polisen Mollstedt, salig i åminnelse, i dörröppningen delande kön i två hälfter. Paltbröd åt höger - ägg åt vänster. Och den gång då jag själv kom fel och fick 10 ägg istället för 2 kakor paltbröd. Lycksalighetens ljus i min mors ögon kan jag svårligen glömma.

Där Kålltorps handelsträdgård nu har sina växthus fick vi som små knattar lära oss konsten att bruka enklare jordbruksredskap, spade - kratta. Magister Holmstrand, som hade sin villabostad i Kärralund, var en utomordentlig lärare också i trädgårdsskötsel. Första året 1918 grävde vi och ansade jorden endast för att plantera vitkål. Oj, så noggrann han var att alla plantor skulle stå i räta linjer. Men sådana kålhuvuden vi sedan fick äran att skörda och köra hem när hösten kom. Jag minns att jag hade en barnvagn, modell större, på råge med dessa så goda gudagåvor. Vi hängde dem med ett snöre om rotstjälken i ett hörn på vinden. Tror Ni att någon var glad vid skolavslutningen i St. Paulikyrkan fem år senare, då kyrkoherden överlämnade ett kuvert med en 5:a uti "för visade goda egenskaper i trädgårdsskötsel". Jo, jag vet!

2.7.9.76. 4
dec 6 434

Coara - Holm J.F.G.B. 5
Vädderholmsgat. 9 Årce. 6434
41675 Göteborg

Vardagsminnen - Hästminnen

Variationerna var ganska stora även om tillgången till mekaniska hjälpmedel var ganska små. Egen cykel fick man ju först på 20-talet. Under senare delen av första världskriget kunde en sommarvardag vara ganska innehållsrik.

En dag i veckan kom "Jästoscar" med sitt fordon. En ganska blank och fin häst dragande en vit vagn med ljusblå dekor och texten i en halvcirkel över hela långsidorna "Göteborgs Jästfabrik". Fabriken var belägen vid Mölndalsån ute i Krok-slätt. Här lastade Oscar sin vagn med 1 kilos paket av pressjäst som sedan distriktsvis kördes ut till stadens alla specialhandlare. Sådana fanns åtminstone en i vart landshövdingshus.

När så veckodagen kom och det bar österut kunde man få följa med på en tur till Partille över Fjällbo och Kviberg tillbaka till kullerstensbelagda gator i Olskroken, särskilt till Olskrokstorget, där hästen skulle vattnas. Där fanns en dricksfontän för hästar, som också undertill var formad till en drickshö för hundar.

Ett visst nöje var, att om det var flera hästar som vattnades på en gång, räkna vilken häst, som svalde flest klunkar. Varje klunk rullade som en boll genom strupen.

"Jäst-Oscars" häst var av den sällna typen - han drack måttligt. Tillbaka till jästen. Den stora omsättningen på denna vara berodde på att alla familjer bakade sitt bröd själva och då denna vara många gånger utgjorde dagens enda måltid blev omsättningen ganska hög. Detta var fruarnas användningsområde av pressjäst. Säkert fanns det många av motsatta könet, som också använde sig av den grågula massan för framställning av drycker, som sedermera destillerades. "Jäst-Oscar" framkallar i minnet många både seder och bruk. Jag välsignar honom för omtanken om oss smågrabbar, vilka på hans jästvagnstak fick möjligheter att byta gårdens och gatans, i många fall, trista till-

varo mot ljuvlig grönska. Redan då vi kom bortom Härlandas herrgård var vi på Prärien. Hästens naturliga dofter blandat med naturens och dikeskanternas blomsterångor gav en himmelska visio-ner - man var lycklig.

Samma känsla kunde uppfylla en när man någon annan dag kunde få åka med någon av "dreckekörarna" från Eriksbergs bryggeri, som låg vid Mölndalsvägen. Svagdricka fanns oftast i vanliga hem- 5 eller 10 liters "drickankare" på en bänk eller låda i källaren, där man när middagen skulle avätas fick tappa i en tillbringare av den bornerande drycken.

Dessa "dreckekörare" var ofta stora och feta farbröder. Precis som deras hästar. En bryggarhäst gick utan på en vanlig åkarhäst många gånger om. Större, blankare, frommare, fräste mycket kraftigare då han fick sin havretornister under mulen, än den magre, något mindre och argare åkarkampen. Storepaltens pappa var kusk hos Skånska Cement. Han hade en häst som hette Bruno. Vi pojkar kunde ju aldrig "prata" med hästen, men jag svär på att Johan August Karlsson, så hette kusken, kunde byta ord med sin dragare. Särskilt på söndagsmornarna då han skulle utfordra Bruno fick vi grabbar följa med till stallet, som låg bortom Skansen Lejo-net på Gullbergsvass. Då kunde man få höra hurusom hästen nästan murrade och gubben muttrade i skägget, tillkännagivande att de tyckte det var angenämt att träffas.

Ett inte så ovanligt söndagsnöje var att ta sig ut till Kviberg, där det mycket ofta var ryttartävlingar. Från stadens omgivningar kom då de burgnare hästågarna, godsägare eller storbönder farande i sina charabanger ut till tävlingsplatsen, norr om dåvarande A2 kasernerna.

Militärer i revbensmönstrade uniformer utgjorde charmant inslag i söndagsbilden. Vid färden ut till ryttarbanan genom olika stadsdelar såsom Olskroken och Gamlestaden sutto utmed trottoarkanterna söndagsklädda ungar, mestadels klädda i sjömansuniformer, hurrande och höjtande då de fina ekipagen for förbi.

En sådan söndag var det färg och fläkt över de östra stadsdelarna, särskilt då ute på banan. Utomordentligt vackra ekipage, framförallt militära ryttare på hästar, som då var något alldeles extra fint.

Jag minns särskilt en söndag 1918. Solsken och underbart så att man kände livsglädjen spira igenom en. Klädd i, som nämnts, vit sjömanskostym med "Stockholm" i guldtryck på mössbandet, stack en kamrat och jag efter tävlingarna runt A2:s stallar för att få titta litet närmare på de blankryktade fullbloden. "Försvinn härifrån" ^{ev} röt den karbinbeväpnade vakten. Ens uppfostran hade ju lärt att lyda, men här dröjde jag till på steget i samma stund som något sorts befäl uppenbarade sig och tillhöll vakten, att genast släppa in major Olssons pojck. Då jag heller inte förnekade påståendet, om att vara majorsson, utan instämde fick vi följa med stallvakten in och njuta av doften av häst och stall. Fribiljetter till Cirkus Adolphi hade jag fått många gånger och där i gamla cirkusbyggnaden insupit den underbara stalldoften, men denna söndag tog A2:s stallar priset. Över varje spilta läste vi namnet på hästen, samt dess ursprung och dessutom namnet på ägaren eller handhavaren. När vi så kom till spiltan, där major Olssons häst skulle stått, var spiltan tom och rensopad. Då höll jag på att "åka dit" för stallvakten frågade mig var pappa majorren befann sig. Jag hade under de föregående krigsåren så mycket hört talas om Tånga hed, som en plats dit alltid hästar med kanner förflyttades till övningar, så jag vräkte till med Tånga hed. "Javisst ja", sa stallvakten och så var jag ännu helgjutnare majorrens pojck. Att när jag sedan kom hem denna söndagen flera timmar försenad till middagen fick, om inte utskällning, för att inte ha passat tiden, det skulle man nämligen helst göra på minuten i ett järnvägshem, så en allvarlig admonition. Men då min far hade sinne för humor uppfattade han detta mitt uppträdande som skämtsamt och under flera år fick jag inom parentes heta major Olssons pojck.

Jäst-Oscar, Oscar Augustson, född 1893 körde

mellan 1919 och 1929 omkring i sin vita vagn. Pensionerades

1960. Bor Marbogatan 4 A, tel 2113 07

Personalkonsulent
Conrad Holm
Uddeholmsgatan 9 A
416 75 GÖTEBORG

8

J.F. 9.76.
Aeck 434

Hur kunde man klara utgifterna för sina nöjen under barna- och ungdomsåren omkring 1920?

Fick- eller veckopengar var nära nog ett okänt begrepp men med en god portion födgeni gick man oftast iland med problemet. Samla skrot för att sedan sälja till den vid Olskrokstorget belägna skrot- och lumpfirman Stellan Hellström gav ibland pengar till ett biobesök på Quo Vadis, sedermera Östra biografen. Alla gator var på den tiden stensatta. En del t o m med kullerstenar. När vagnar och kärror skumpade fram över ojämheterna lossnade skruvar, muttrar och framförallt hästskosöm. Dessa rariteter blev då liggande i sandskarvarna mellan stenarna. Vid en promenad ifrån Pellerins margarinfabrik bortom Olskrokens järnvägsstation till Drottningtorget kunde man, två grabbar, plocka ihop till en Chaplin eller Charles Hutchinsson film. Säkert såg det ganska konstigt ut, två grabbar promenerande mitt i körbanan, försedda med var sin träpinne, petande mellan stenarna och så ner i en påse med skrotbiten. Risken att bli överkörd var ganska liten. Bilarnas antal var lätt räknade. Av lastbilar som for österut var SKF:s och Pellerins margarinfabriks, de som hördes på långt håll. Järnhjul klädda med massivt gummi. Hyrverkets taxibilar av märket Renault, var heller inga fartvidunder, så man hann lätt undan ifall det kom någon. En sådan här planlagd skrotpromenad kunde man företa en gång i månaden, men på bio var man ju en gång i veckan minst. Hur klarade man då resten av fickpengarna? Framhållas bör kanske att ärlighet var en grundlagd uppfostrings-sak, så de pengar som skaffades, svarade alltid mot en viss prestation av arbete.

Råttorna, vilka under första världskriget var allmänt förekommande spelade då en stor roll. Kunde man på något sätt trampa eller slå ihjäl dem så hade man 25 öre som i en ask. Förutsatt att man sedan ville ta dessa skabbiga djur i en säck och lämna det till vaktmästaren på Gullbergsbrohemmet, vilken som en vänlig bödel tog emot delikventerna, klippte av svansen i en tunna och förpassade kroppen i en annan. En sorts redovisning! Så fick man sina pengar. Oftast räckte antalet till en krona.

Fyra kattstora rättor kunde man med våra specialgjorda fälor få i säcken på några minuter. Inte första gången. Man måste lära sig överlista dessa vakna och bortskämda bestar. Smusslade man undan en skiva av föregående kvälls lättstaltade, stekta fläsk, hade man begärligt bete nästa dag.

Det bästa jaktstället hade vi på Kodammarna, där Partihallarna nu är belägna. Tvårs över Kodammarna i Hökegatan förlängning löpte ett ganska brett öppet avloppsdike. Sommartid inte synligt på g a den två meter höga vassen, som kantade dikets båda sidor. Att vegetationen här var så ymnig berodde på att dikets innehåll kom från den första fastigheten på Hökegatan, som hade vattenklosett i staden. Det låg intill Olskrokens brandstation och charkuterifabriken Göta. Allt som spolades ner genom denna ledning blev till kalasföda för de horder av råttor, som hade sina bon inne i dikeskanterna. När det så började osa stekt fläsk tog det överhand. De hoppade rätt in "gapen" på våra specialgjorda fällor. I ytterkanten på fällan, där fjädrarna slog ned hade vi spikat in en rad av smånubb, som vi sedan klippte huvudena av. Då fjädrarna slog till över råttackan satt hon stenhårt fast för hela staketet av de vassa nubbarna trängde in i halsen. Innan vi lärt oss att förankra fällorna kunde vi få löpa utmed dikeskanten, ner till Säveån, där utloppet var, innan fångsten kunde bärgas. På hemväg från Gullbergsbrohemmet över det kullerstensbelagda Olskrokstorget, klapprade träbottekängorna ljudligt än annars. De vanligtvis fyra råttkropparna fick plikta med sina liv för vårt biobegär. Pengarna räckte också till 25 ettreskolor. "Dökola" skulle man kunna säga på göteborgska.

Råttkropparna, vad blev det av dem? På Gårdaängarna, ungefär där spårvägen nu har sitt bussgarage, stod ett korruerat plåtskjul, inuti vilket någon kemisk industri kokade utav fett, säkert inte bara från råttor, vilket så småningom kom att utgöra smörja till alla åkeriers kärror och vagnar.

Detta kokeri beredde oss, minst varje vecka, ett mycket angenämt nöje när grytan ofta kokade över och fettet fattade eld. Brandkårsutryckningar var ju då ett folknöje, särskilt här, där man visste, att ingen "egendom" eller människor kom till skada.

Visst borde jag nämnt något om brandkårens hästar. Fromma då de stod i sina spiltor på stationen, men när larmklockorna ljöd, voro de såsom vilka tränade galopphästar som helst. Den grannaste var den, som drog den stora stegen och som oftast hade brandman Rydén till kusk. Både hästen och kusken njöt av farten, som många gånger ändock inte var större än att vi tränade smågrabbar hjälpligt kunde hänga med och njuta av uppvisningen. För något av cirkus var en större utryckning med ångspruta, stor stege och övrigt släckningsmanskap. Tuktande i horn och ringande i en mindre skeppsklocka för de genom gatorna. Större eldsvådor jag minns, kvarnen i Agnesberg, Gamlestadens fabriker, åkarstallarna på Stampen, där Västgötabanan och Angeredsbanan nu har sina stationshus. Fiessen med dessa nöjen var att de krävde ingen entréavgift men var otroligt spännande.

På gamla Kodammarna, där nu Partihallarna är förlagda, har många familjer från de östra stadsdelarna skördat åtskilliga hektoliter potatis. Dammarnas tillkomst hade sin särskilda historia. Under muddringsarbete i Säveån och Göta Älv pumpades lervällingen genom grova rör ut i en jordinramad damm. Så småningom avdunstade vattnet och kvar blev den feta leran och sanden. Här frodades sedan många år potatis och alla andra rotfrukter. Ånyo ett tillskott till den, för så många, annars så magra kålrotskosten. Mycket, mycket mer finns att skriva om Kodammarna, men kanske en annan gång....

Odlarmödan hängde med. När man också hade en kompis, vars pappa ägde en fastighet på Olskröksgatan hade man legal rätt till att gå upp på hustaket. En helt underbar känsla, barfota på varma plåt- och tjärpappptak och med dåtida ögon sett, en hänförande utsikt över de omgivande takraderna. Här uppe emellanå några skorstenar odlades ärtor i dåtidens långsmala sockerlådor, där gröna och frodiga stänglar sköt upp mot höjden. Något tillskott till "änglamat" blev nog aldrig dessa ärtor ändå.

Vad åt vi för under en vanlig dag? Variationerna var inte så stora. Smörgås och "nysilad" mjölk. Till frukost, välling av något slag, inte så sällan "pottévälling", rättare sagt vetemjölsvälling. Till middag ofta salt mat, fisk, fiask och salt sill, stekt, kokt eller "speke". Men så kom det bästa. Klockan 8 varje kväll skulle man äta kvällsmat. Ett stadigt mål bestående av stekt potatis med stekt fläsk och därefter havregrynsgröt och mjölk, kanske också en smörgås till. (Inte undra på att man fick öknamnet "Tjocken").

Om det händelsevis skulle bli en brödkaka över från förra baket så tro inte att den fick förfaras. I lagom tärningar skars den sönder, fördelades på våra tallrikar varöver det sedan hölldes varm mjölk. "Brösoppa med mjölk". En annan kaloririk rätt var klimpvälling, vetemjölsklimp, som skedvis nedsläpptes i varm mjölk, sockrad om ransonen medgav, var också en delikatess.

Såsom järnvägsman hade min far tillgång till en liten jordbit inom hedervärda gamla Bergslagens Järnvägars område, emellan Skansen Lejonet och Gasverket. Här träffades dessa redobogna, alla kategorier, järnvägsmän, ibland med hela familjen, för att delta i vårsådd och höstskörd. Den lilla jordlotten kunde rymma allt ifrån potatis till den finaste lök, som förresten lär ha varit en specialitet i denna jordmån, till blommor av skilda slag. Det fanns en psykologisk sida också i detta att man träffades utom arbetstid. Man lärde känna varandra såsom människor. Man odlade också detta som kan benämnas kamratsamvaro, vilket hade till följd en större trivsel i samvaron under arbetstid, på stationen, i tåg o s v. En människovänlig syn. Då två-tre familjer hade sällskap hem från sina kära jordlotter, utefter Gullbergsån, där nedfarten till södra delen av tunneln nu gapar emot en, över Ekelingsbron fram till gubben Norbergs schapp, en liten kiosk, varifrån han sålde dricka, skattefritt en hela à 40 öre, eller en mugg svagdricka à 5 öre. Alla trivdes, man skrattade och var glada över det lilla, som stod att få eller bjöds. Även om 5 öre inte var en stor peng ens på den tiden, så var det många som inte ägde till en mugg svagdricka.

Antalet barn i en familj var nog i de flesta fall 4 - 6. Med andra ord, många munnar att mätta. En medmänsklig sed skulle man kunna kalla, var att vissa familjer bytte "bakekaka". Olika veckodagar bakades det i olika hushåll. Hos Anderssons och Peterssons åt de varandras hembakta bröd och vid kakbytet dracks det kanske en kopp kaffe och pratades. Under själva krigsåren var inte så sällan kaffet kokat på råg, som medförts "hemifrån" - t ex Bollebygd. När man åhörde de äldres samtal åberopade de ofta namn och platser från sina respektive hemorter av vilka man nu kan förstå att de var belägna inom en 10 mila krets runt vår stad. Ganska betecknande var, att alla dessa män som kommit från torp och bondgårdar oftast bosatte sig österut i staden samt sökte sig till uniformerade arbeten såsom järnvägen, spårvägen, polisen, brandkåren och posten.